

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen

DOM
2010-12-21
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
39302-10
Enhet 15

KLAGANDE

Karlstad Express AB, 556703-6255

Ombud: Advokat Hugo Norlén och jur.kand. Jenny Lindgren
Advokatfirman Lindahl KB
Box 1203
751 42 Uppsala

MOTPART

Arbetsförmedlingen
Juridiska enheten
113 99 Stockholm

Ombud: Advokat Ulf Djurberg och jur. kand. Fredrik Olsson
Setterwalls Advokatbyrå Stockholm AB
Box 1050
101 39 Stockholm

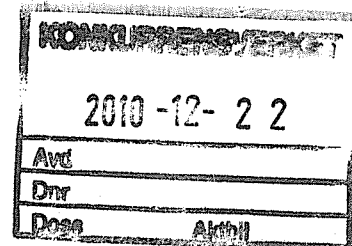
SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår ansökan om ingripande enligt LOU.

Förvaltningsrättens beslut av den 3 september 2010 att upphandlingen tills vidare inte får avslutas upphör därmed att gälla.

BAKGRUND

Arbetsförmedlingen (AF) genomför upphandlingen "Bohagstransporter, dnr Af 2:3 2010/15879". Upphandlingen genomförs genom ett öppet förfarande.

I tilldelningsbeslut meddelat anbudsgivarna den 24 augusti 2010 tillkännagavs det att AF beslutat att anta annat anbud än anbudet från Karlstad Express AB (bolaget).

Förvaltningsrätten har i beslut den 3 september 2010 förordnat att upphandlingen tills vidare inte får avslutas.

YRKANDE M.M.

Bolaget ansöker om överprövning och yrkar i första hand att förvaltningsrätten ska förordna om rättelse på så sätt att en ny utvärdering ska ske varvid bolagets anbud ska tas upp till prövning. I andra hand yrkar bolaget att upphandlingen ska göras om. Till stöd för sin talan anför bolaget bl.a. följande. AF har uteslutit bolaget med hänvisning till att det saknas erforderliga bevis som styrker den ekonomiska, tekniska och yrkesmässiga kapaciteten hos en av bolagets underleverantörer (Rexab Flytt och Tungtransport AB). Vidare har AF ansett att bolaget har tillämpat priser som avviker från marknadsprissättning, dvs. onormalt låga priser. AF har felaktigt förkastat bolagets anbud. Bolaget uppfyller kraven på ekonomisk, teknisk och yrkesmässig kapacitet. Vidare har diskvalificering felaktigt skett eftersom AF inte har kunnat visa att bolaget inte kan leverera de offererade priserna. Bolaget uppfyller således alla skall-krav i förfrågningsunderlaget och erbjuder det lägsta anbudspriset. Vidare uppfyller bolaget samtliga utvärderingskriterier (bör-krav) med högsta poäng och skulle ha tilldelats avtal i upphandlingen. Bristerna i upphandlingen är av allvarlig art och har medfört skada eller i vart fall risk för skada för bolaget.

I anbudsfrågan anges att det av anbudens *skall* framgå att leverantören uppfyller samtliga krav för att anbudet ska kunna accepteras och prövas. Anbudsgivaren ska själv eller genom underleverantör uppfylla samtliga krav för att gå vidare i prövning. Beträffande anbudsgivarens ekonomiska kapacitet anges att företagets riskklassificering inte får understiga siffran 3 respektive motsvarande siffra då likvärdig aktör för riskklassificering åberopas. I sådant fall där gräns för riskklassificering underskrids ska anbudsgivaren anses kunna uppfylla krav om anbudet innehåller intyg från revisor, resultat- och balansrapporter eller annan handling som AF anser godtagbar för att säkerställa utförande (se punkten 2.1.3 i förfrågningsunderlaget). Bolagets underleverantör, Rexab Flytt- och Tungtransport AB (Rexab), har erhållit låga poäng i riskklassificeringen (2 av 5) av kreditupplysningsföretaget UC AB (UC). Som bolaget förstår har bolaget uteslutits på grund av detta, dock att det inte klart framgår varför. Enligt bolagets uppfattning innebär den omständigheten att Rexab har för låg riskklassificering inte automatiskt att det funnits skäl att förkasta anbudet. Enligt förfrågningsunderlaget ska inte enbart UC:s riskklassificering vara avgörande för om en anbudsgivare anses uppfylla kravet på ekonomisk kapacitet eller inte. Även intyg från bl.a. annat kreditupplysningsföretag, intyg från revisor, resultat- och balansrapporter eller annan handling kan vara tillräckligt. Bolaget har vid anbudstillfället lämnat in ett kreditintyg från Creditsafe Sverige AB som visar att Rexab har god kreditvärdighet (69 av 100 möjliga poäng). AF har krävt UC-betyg om minst 3 av 5 möjliga poäng eller motsvarande siffra från likvärdig aktör. Creditsafe är ett välrenommerat kreditupplysningsföretag och enligt bolaget har det saknats anledning att ta hänsyn till den senare riskklassificering som UC gjort eftersom Rexab genom annan handling styrkt sin ekonomiska kapacitet. AF har på eget initiativ begärt in upplysningar från UC efter anbudstiden, något som inte framgår av förfrågningsunderlaget att man avsett göra. Agerandet strider mot transparensprincipen och AF ska inte beakta UC-intyget. Bolaget har inte

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

heller fått möjlighet att bemöta den riskklassificering som UC har gjort och som AF till synes förlitat sig på. Det är i strid med proportionalitets- och transparensprinciperna att utesluta bolaget under dessa förhållanden. Bolaget ifrågasätter om AF faktiskt har gjort en individuell bedömning av Rexabs ekonomiska ställning eller om AF mer mekaniskt har sett till UC:s rating och efterlyser således dokumentation över hur AF har gått till väga vid bedömningen av det aktuella kravet. Rexab har under 2009 tilldelats kontrakt avseende transport- och magasineringstjänster med kronofogdemyndigheten och utför således omfattande verksamhet för offentliga beställare. Även utan Rexabs medverkan uppfyller bolaget, genom sin egen och övriga underentreprenörers ekonomiska och tekniska kapacitet, kvalificeringskraven. Såväl bolaget som dess övriga underentreprenörer har fått riskklassificeringen 3 av UC.

Bolaget uppfyller även kravet i 2.1.6 i förfrågningsunderlaget på utbildad personal. Bolaget har tolv packmästare och åtta förare och därutöver har underleverantörerna totalt 5 packmästare och 9 förare. Samtlig personal har relevant utbildning. Även fordonsparken är väl anpassad utifrån omfattningen av upphandlingen. Vidare uppfylls kravet på referensuppdrag (punkten 2.16 i förfrågningsunderlaget). Det står således klart att bolaget och dess underleverantörer förfogar över resurser som även utan Rexabs medverkan väl uppfyller kraven på juridisk och ekonomisk ställning samt teknisk och yrkesmässig kapacitet i förfrågningsunderlaget.

Enligt vad bolaget förstår har anbudet vidare förkastats på grund av att bolagets priser är onormalt låga och att bolaget inte har gett en acceptabel förklaring. AF har dock även angett att bolagets anbud inte uppfyller förfrågningsunderlagets villkor och att man inte kan acceptera en prissättning där helhetspriset är styrande, något som synes ta fasta på andra omständigheter än att det av bolaget angivna priset är onormalt lågt. Bolaget efterlyser således en precisering från AF av vad som faktiskt har föranlett diskva-

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

lifificeringen. Bolagets anbud är inte orimligt lågt och bolagets priser ger som helhet betraktat full kostnadstäckning plus skälig vinst. Det är det samlade anbudspriset som måste vara orimligt lågt för att ett anbud ska förkastas och inte endast enskilda prisposter. Bolaget har redan i anbudet gett en förklaring till sin prissättningsmodell. Skälet till att bolaget erhåller ett minuspris i utvärderingen är att AF i sin modell använt volymfaktorer, som enligt bolagets erfarenhet och bedömning inte överensstämmer med de faktiska volymerna. Förfrågningsunderlaget innehåller exempelvis inte uppgift om fördelningen avseende volym (m³) och avstånd (km). Bolaget har i denna del gjort en egen bedömning av fördelningen baserat på tillgänglig statistik i enlighet med bolagets erfarenhet och bedömning. Bolaget har inför upphandlingen sammanställt AF:s tidigare avropade volymer och sammanställt statistik över efterfrågan på bohagsupphandlingar inom och utom Sverige och därigenom fått en god kännedom om avropsvolymen på den privata bohagsmarknaden. Dessa faktiska avropsvolymer har bolaget beaktat vid sin anbudsgivning och har därför kunnat erbjuda ett marknadsmässigt totalpris som ger bolaget en skälig vinst. Huruvida ett pris ska anses vara för lågt eller inte bedöms utifrån anbudsgivarens möjlighet att prestera. Bolaget har förmåga att uppfylla kontraktet och leverera i enlighet med villkoren i anbudet. Möjligheten i 12 kap. 3 § LOU att förkasta ett onormalt anbud är ett undantag som enligt praxis ska tillämpas med stor försiktighet. Det är den upphandlande myndigheten som har bevisbördan för att en anbudsgivare inte anses kunna förklara sitt anbud och redan av den anledningen att skälen till diskvalificeringen är oklara kan AF:s agerande ifrågasättas. Bolaget har beretts tillfälle att lämna en förklaring till lämnat pris i upphandlingen men AF har inte meddelat bolaget om vilka skäl som man anser sig ha för att förkasta anbudet och bolaget har således inte kunnat bemöta skälen. Ett sådant förfarande strider mot LOU (se Kammarrätten i Göteborgs dom den 4 november 2009 i mål nr 3356-09).

AF yrkar att ansökan om överprövning ska avslås och anför bl.a. följande. Bolagets anbud uppnår inte de i förfrågningsunderlaget ställda kraven på ekonomisk, teknisk och yrkesmässig kapacitet. Bolaget har vidare lämnat ett onormalt lågt pris och har inte kunnat lämna ett tillfredsställande svar. AF har därmed rätteligen förkastat bolagets anbud. Bolaget uppfyller i övrigt inte heller samtliga i upphandlingen ställda skall-krav och anbudet är orent och olämpligt varför grund att förkasta anbudet förelegat. Upphandlingen har genomförts i enlighet med LOU.

Upphandlingen av flyttjänster och bohagstransporter ska resultera i ramavtal från vilket samtliga statliga myndigheter har möjlighet att avropa tjänster. Karlstad Express AB ägs till 100 procent av Rexab Allt i Transport AB. Bolaget har valt följande samarbetspartners/underleverantörer: Allt i Transport och Spedition AB, Rexab Flytt- och Tungtransport AB samt Umeå Stadsbud AB. Enligt anbudet har bolaget för avsikt att lägga ut ca 60-70 procent av den totala mängden uppdrag på de tre underleverantörerna, som tillsammans med bolaget förfogar över ca 100 anställda och omsätter ca 80 Mkr. Rexab Allt i Transport AB har en svag ekonomisk ställning; dess soliditet är endast 5 procent och bolaget har under 2008 och 2009 gjort stora förluster. Ett av bolagets dotterbolag, Allbudet i Norrköping AB, har försatts i konkurs. Rexab Flytt- och Tungtransport AB (Rexab) ska utföra en väsentlig del av uppdragen (cirka 50 procent). Enligt kreditupplysning från UC sjönk Rexabs omsättning mycket kraftigt under 2009; från ca 86 Mkr till ca 39 Mkr. Avkastningen på totalt negativt kapital är negativt och soliditeten är endast 7,4 procent. Därutöver har Rexab haft ansökningar om betalningsföreläggande så sent som i juli 2010. Rexabs ekonomiska ställning och kapacitet är således mycket svag. AF har till följd av de låga priser som bolaget lämnat i sitt anbud inhämtat kreditupplysning på bolaget och samtliga underleverantörer (bolagsgruppen). Det visade sig då att Rexab hade riskklass 2 enligt UC och till följd härav genomförde AF en noggrann kontroll av den ekonomiska kapaciteten på

bolagsgruppen. Bolaget är ett helägt dotterbolag till ett bolag med osäker ekonomisk ställning, vilket även medför en risk för att bolaget inte har den ekonomiska kapaciteten att fullfölja uppdraget. AF fann efter noggranna överväganden att bolagets anbud skulle förkastas på den grunden att på att skall-kravet att i anbudet redovisa och styrka sin ekonomiska kapacitet inför avtalsperioden inte är uppfyllt. Skall-kravet är inte uppfyllt eftersom Rexab har en mycket dålig ekonomisk kapacitet och då Rexab ska utföra en väsentlig del av uppdragen samt eftersom bolaget ingår i en koncern med osäker ekonomisk situation. AF har vid bedömningen beaktat såväl kreditintyget från Creditsafe som UC:s kreditbedömning och resultat- och balansrapporter för de berörda bolagen och har således inte automatiskt förkastat anbudet till följd av UC:s riskklassificering utan gjort en individuell bedömning (jmf RÅ 2005 ref. 47). AF har möjlighet att på eget initiativ begära in upplysningar från UC och det bestrids att detta skulle strida mot transparensprincipen. Leverantörerna har således haft att räkna med att lämnade uppgifter kan komma att kontrolleras och att AF kan komma att begära ut handlingar såsom årsredovisningar, som är allmänt tillgängliga. Det ankommer inte på AF att upplysa bolaget om att Rexab befinner sig i en situation med mycket dålig ekonomi, något som bolaget för övrigt måste ha haft god kännedom om. Bolaget borde därför redan vid lämnande av anbud inkommit med ytterligare handlingar för att styrka Rexabs ekonomiska kapacitet. Att Rexab tilldelats kontrakt med kronofogdemyndigheten är inte relevant. Enligt AF står det klart att övriga bolag, dvs. utan Rexabs medverkan, inte har den kapacitet som krävs för uppdraget eftersom Rexab förfogar över 51 anställda och omsättningen under 2009 var ca 40 Mkr. Resonemanget att övriga bolag har den kapacitet som krävs saknar logik, AF ifrågasätter varför bolaget i så fall valde att offerera Rexab som underleverantör. AF har haft att bedöma bolaget och de i anbudet offererade underleverantörerna. Det har emellertid stått bolaget fritt att inte offerera Rexab som underleverantör. Det onormalt låga pris som bolaget lämnat medför en risk för att bolagsgruppen inte har den ekonomiska förmågan att

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

uppfylla sina åtaganden. Det går inte att förutse vilka typer av flyttarbeten som kommer att utföras genom att se till historisk statistik och det är därför inte möjligt att räkna på totalekonomin som bolaget har gjort. Om exempelvis för en period om tre månader bara sker 75 st. flyttar med en volym om 30 m³ och på avstånd 80 km så skulle det innebära att bolaget ska betala ca 2 Mkr till berörda myndigheter och därutöver stå sina egna kostnader. Det är uppenbart att bolaget och dess underleverantörer som 2009 tillsammans gjorde en förlust på ca 3 Mkr inte skulle ha den ekonomiska förmågan att uppfylla sina åtaganden. Det kan konstateras att det samlade anbudspriset som bolaget offererat är -750 000 kr och AF ställer sig därför frågande till påståendet att anbudspriset ger full kostnadstäckning och skälig vinst. AF har vid utformningen av prisutvärderingsmodellen använt sig av mycket detaljerad data och statistik och det stämmer inte att de volymfaktorer som använts inte överensstämmer med faktiska volymer. AF har uppfyllt kraven för kommunikering enligt 12 kap. 3 § LOU och har begärt en skriftlig förklaring till det låga anbudet av bolaget. Något tillfredsställande svar har inte lämnats av bolaget och förklaringen att bolaget räknat på totalekonomin är inte en objektivt godtagbar förklaring då det inte är möjligt att räkna på totalekonomin i den aktuella upphandlingen. Det går inte att förutse vilka typer av flyttarbeten som kommer att utföras genom att se till historisk statistik. Det kan finnas perioder där vissa typer av flyttarbeten är vanligt förekommande och perioder där andra typer av flyttarbeten är vanligt förekommande. Vidare har bolaget i sin förklaring uppgett att om bolaget gör en förlust vid en beställning så kommer detta att täckas med privata beställningar, något som tyder på att bolaget varit medvetna om att priserna är onormalt låga. AF kan inte förlita sig på att bolagsgruppen kommer att ha privata beställningar för att täcka förluster och utbetalningar. Att bolaget inte har fått yttra sig över skälen för diskvalificeringen saknar betydelse. I vart fall kan inte denna brist leda till åtgärd enligt 16 kap. 2 § LOU eftersom den varken är av allvarlig karaktär eller har medfört att bolaget lidit skada. Bolagets anbud hade förkastats från upp-

handlingen oavsett ett eventuellt yttrande. Av punkten 7.3 i förfrågningsunderlaget framgår att priser för de aktuella tjänsterna *skall* anges. Vidare framgår av bilagor C och D att anbudslämnare *ska* ange priser. Bolaget har erbjudit sig att betala för att få utföra tjänsterna, vilket inte är att betrakta som ett pris. Därmed har bolaget brutit mot skall-kravet i punkten 7.3 i förfrågningsunderlaget. Eftersom AF har efterfrågat ett pris för tjänsterna och inte vad leverantörer kan tänka sig att betala för att få utföra tjänsterna är bolagets anbud orent och det har därför funnits grund för AF att förkasta anbudet. Bolagets förfarande att lämna minuspriser har enbart haft till syfte att manipulera prisutvärderingsmodellen. Upphandlande myndighet ska inte tvingas acceptera anbudsgivares föreslagna betalningar (minus-priser), tillägg eller justeringar i prisutvärderingsmodellen. Bolagets föreslagna utvärderingsmodell är helt oförutsägbar. AF kan inte acceptera att vissa myndigheter ska få betalt för utförda tjänster medan andra ska tvingas betala extremt höga priser. Det finns en avsevärd risk att bolaget inte har den ekonomiska kapaciteten att genomföra flyttuppdrag avseende stora volymer på korta avstånd. Bolagets anbud är enligt AF olämpligt och oseriöst såvitt gäller lämnade priser och det bör därför stå AF fritt att förkasta detta. Ett godtagande av bolagets anbud hade stått i strid med transparensprincipen eftersom det inte går att utläsa av förfrågningsunderlaget eller utvärderingsmodellen att betalning ska anges. Övriga anbudsgivare i upphandlingen har utgått från förfrågningsunderlaget och har lämnat priser i enlighet härmed.

Bolaget har i yttrande anfört bl.a. följande. Att kravet på den ekonomiska kapaciteten ska styrkas inför avtalsperioden innebär att kravet i fråga är ett kontraktsvillkor och inte ett skall-krav och det saknas redan av det skälet grund för att utesluta bolagets anbud. AF:s påstående att man gjort en individuell bedömning är en ren efterhandskonstruktion som inte framgår av de skäl som AF presenterade i samband med diskvalificeringen av anbudet. Det framgår inte att AF beaktat intyget från Creditsafe eller andra uppgif-

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

ter. Den kontroll som varit tillåten är kontroll av Creditsafe-intyget, inte inhämtande av egna intyg från UC. Inhämtandet av uppgifterna har skett utan föregående kontakt med bolaget och det har inte framgått av förfrågningsunderlaget att AF skulle inhämta uppgifter efter anbudstiden. Rexab har ostridigt vid anbudstillfället uppfyllt kravet på UC 3 eller motsvarande. Någon anledning att bifoga andra handlingar eller säkerhet har inte funnits. Att bolaget inte getts tillfälle att bemöta AF:s påståenden före beslutet om diskvalificering strider mot proportionalitetsprincipen. Det bestrids att bolaget befinner sig i en ekonomisk osäker situation. Det konstateras att Rexab Allt i Transport AB inte deltar i upphandlingen. Förklaringen till att bolaget gjort stora förluster under 2007-2008 är att dotterbolaget Allbudet Norrköpings Express AB gick i konkurs, vilket medförde stora nedskrivningar avseende värdet på dotterbolagets aktier (2,3 Mkr) och fordringar. Förutom detta hade bolaget ett förvärvslån hänförligt till Allbudet som inte var avbetalat när bolaget gick i konkurs. Under 2008-2009 skedde en omstrukturering av Rexab Allt i Transport AB:s verksamhet, där all verksamhet flyttades över till bolaget. Trots detta har Rexab Allt i Transport AB:s egna kapital aldrig understigit 148 000 kr. Under 2009-2010 kommer Rexab Allt i Transport att gå med vinst om ca 100 000 kr och det fungerar idag enbart som ett holdingbolag och har ingen egen verksamhet. Enligt AF:s argumentation är det möjligt att löpande, under upphandlingens gång, beakta den ekonomiska situationen hos bolagets underleverantörer. Detta måste rimligen innebära att AF måste acceptera bevis på att Rexab i ett senare skede har tillräckligt stark ekonomisk ställning. Enligt resultaträkning för perioden januari – juni 2010 har Rexab haft en omsättning på drygt 20 Mkr, ett rörelseresultat före avskrivningar på drygt 1,17 Mkr och ett resultat på ca 857 000 kr. De betalningsanmärkningar AF hänvisar till är belopp understigande 45 000 kr; samtliga krav har återkallats och avskrivits. Uppgiften att Rexab skulle komma att utföra 50 procent av uppdragen stämmer inte utan är en ren uppskattning från AF. Fördelningen av uppdragen är geografiskt beroende och bolagets underleverantörer är

spridda över landet. I den mån Rexab inte kan utföra uppdrag förmår Allt i Transport och Spedition 018 AB att utföra uppdragen i fråga. Rexabs deltagande är inte en förutsättning för att bolaget ska kunna klara av uppdragen. Efter avdrag för den personal som är anställd av Rexab har bolaget lämnat anbud på en organisation om totalt 53 anställda, vilket är mer än tillräckligt för uppdraget. Något hinder för bolagets underleverantörer att in sin tur anlita underentreprenörer finns inte heller i upphandlingen. I förfrågningsunderlaget finns inte några specifika krav på antal anställda eller antal fordon hos anbudsgivaren utan enbart att anbudsgivaren ska redogöra för samtliga resurser som denne förfogar över. Bolaget har uppfyllt detta krav och AF kan därför inte ställa upp kapacitetskrav i efterhand eller uteluta bolaget pga. bristande kapacitet. Bolaget undrar vad AF anser vara tillräcklig kapacitet i upphandlingen, hur denna ska mätas och var i förfrågningsunderlaget detta krav framgår? Bolagets underentreprenör ATS har nyligen tilldelats kontrakt i en annan upphandling och att Rexab ingav ett eget anbud i denna upphandling. ATS uppfyllde således de kapacitetskrav som ställdes utan Rexabs medverkan. AF har inte visat att bolaget inte uppfyller de ställda kvalificeringskraven utan Rexabs medverkan.

Bolaget ifrågasätter hur AF kan komma fram till slutsatsen att bolaget till följd av det ”orimligt låga” priset saknar förmåga att uppfylla kontraktet. Enligt praxis är s.k. nollbud och negativa bud tillåtna och det finns inget i LOU som hindrar att ett företag inte går med vinst och att en anbudsgivare därför kan lägga ett mycket lågt bud för att slå sig in på marknaden (se t.ex. Kammarrätten i Göteborgs domar i mål nr 3363-09 och 4278-09, Kammarrätten i Sundsvalls dom i mål nr. 2767-2768-09 och Kammarrätten i Stockholms dom i mål nr. 6727-09). AF har inte kunnat förvänta sig eller kräva att bolaget skulle ge in de kalkyler som ligger till grund för anbudet eftersom det är fråga om företagshemligheter. Enligt deras uppfattning är den förklaring som lämnats fullt tillräcklig för att visa att de har förmåga att leverera till offererade priser. Enligt prop. 2006/07:128 (s. 409) får ett

anbud inte förkastas utan att anbudsgivaren beretts möjlighet att bemöta skälen för förkastandet. Vidare är AF:s påstående om att en anbudsgivare inte kan beakta totalpriset och hela utfallet av de offererade priserna felaktigt. Det är det samlade anbudspriset som måste vara orimligt lågt för att anbud ska förkastas och inte enskilda prisposter eller utfallet av enskilda flyttuppdrag. En anbudsgivare kan dessutom beakta samtliga intäkter som denne kan påräkna till en följd av kontraktet även om de inte härrör från själva kontraktet, varför AF:s påstående att bolaget skulle vara förhindrat att beakta annan omsättning är felaktigt. Av den kalkyl som bolaget upprättat till stöd för anbudspriserna kan följande utläsas. Bolaget har sammanställt fakturor från tidigare leverantören av de i upphandlingen aktuella flyttjänsterna under 2009 och har haft tillgång till omfattande statistik avseende AF:s avrop av flyttjänster, vilket legat till grund för bolagets beräkningar. Utfallet i prismodellen är visserligen negativt (-750 000 kr) men detta beror på att AF har tillämpat en uppräkningsfaktor på 100. I verkligheten får bolaget ett positivt utfall till följd av att bolaget har tagit ut höga priser för transportavstånd och negativa/nollpriser för volymen. Prisutvärderingsmodellen har möjliggjort att ange priser på detta sätt. Baserat på de i utvärderingsmodellen angivna volymerna får bolaget sammanlagt intäkter på drygt 20 Mkr. På basis av den historiska statistiken (faktiska avrop 2009) får bolaget intäkter på drygt 16,7 Mkr. Bolaget får således intäkter till följd av anbudspriserna och behöver inte privata intäkter för att täcka några förluster. Anledningen till att bolaget nämnt de privata beställningarna är helt enkelt att bolaget sett en möjlighet att göra samordningsvinster mellan AF:s beställningar och privata beställningar. AF:s bedömning att bolaget erbjudit sig att betala för tjänsterna och således inte uppfyller kravet på angivande av priser för tjänsterna är alltså felaktig eftersom detta blir följden av AF:s utvärderingsmodell men inte i verkligheten. Dessutom är angivande av negativt anbudspris, på samma sätt som nollpris, ett pris i LOU:s mening. Något förbud mot nollanbud eller negativa anbud finns inte i förfrågningsunderlaget. Bolaget har fyllt i samtliga poster och angivit

priser i AF:s prismatris. Att, som bolaget gjort, lämna negativa anbudspriser för vissa volymposter kan inte jämföras med att ge in priser i annan valuta eller justera volymer. Enligt bolagets uppfattning är ett erbjudande om att betala för en tjänst ett "pris".

AF har inte någon möjlighet att på grunderna att bolagets anbud skulle vara orent eller olämpligt utesluta anbudet (dvs. annan grund än att skall-kraven inte uppfylls). Bolaget har inte reserverat sig mot villkor i upphandlingen. En anbudsgivare ska inte bestraffas för att man, som AF synes anse, har utnyttjat eventuella brister i förfrågningsunderlaget. LOU hindrar inte anbudsgivare från att ge in strategiska anbud eller skickligt utnyttja utvärderingsmodellerna; det ligger i sakens natur att en leverantör vill försöka ge ett så konkurrenskraftigt anbud som möjligt. Det är den upphandlande myndighetens ansvar att se till att förfrågningsunderlag och utvärderingsmodell är transparenta och ger ett korrekt utfall. Bolaget har lämnat priser som optimerat möjligheten att vinna upphandlingen, vilket inte utgör grund för diskvalificering. AF:s utvärderingsmodell är inte anpassad till nollbud eller negativa anbud. En upphandlande myndighet kan emellertid inte åtgärda brister i förfrågningsunderlaget genom att diskvalificera anbudsgivare. Om AF anser att utfallet av utvärderingsmodellen är olämpligt och strider mot likabehandlingsprincipen och att förfrågningsunderlaget därigenom varit bristfälligt återstår endast möjligheten att göra om upphandlingen.

AF har agerat i strid med likabehandlingsprincipen. NFB Transport Systems AB (NFB) har offererat priser för det s.k. trapptillägget som är 600 – 890 procent högre än bolagets och kan antas vida överstiga ett konkurrensmässigt pris. Enligt bolagets beräkningar kan NFB enbart på trapptillägget få intäkter uppgående till ett antal miljoner kr. Trapptillägget ingår inte i prismodellen och utvärderas inte. Därigenom kommer NFB att kunna tillgodogöra sig en övervinst som inte beaktas i utvärderingen. Detta kan –

med AF:s synsätt – sägas innebära att NFB har utnyttjat en brist i utvärderingsmodellen. AF har dock inte uteslutit NFB vilket är i strid med den linje som AF förespråkar.

AF har i yttrande anfört bl.a. följande. Kravet i punkten 2.1.3 i förfrågningsunderlaget är ett skall-krav och inte ett kontraktsvillkor. Upphandlande myndighet får inte efterge eller bortse från skall-krav som uppställts i förfrågningsunderlaget oavsett när det bristande uppfyllandet av skallkravet blir känt. AF har gjort en noggrann kontroll av den ekonomiska kapaciteten på samtliga bolag som offererades i anbudet och gjort en individuell bedömning av Rexabs ekonomiska ställning och därvid beaktat såväl kreditintyg från Creditsafe som UC:s kreditbedömning samt resultat- och balansrapporter. AF har gjort en kontroll av Rexabs kreditrating hos Creditsafe, varvid det framkommit att Rexabs kreditrating sedan den 10 augusti 2010 endast är 25 (av 100), vilket motsvarar kredit mot säkerhet (riskklass 2 eller sämre enligt UC). Rexabs rating har förändrats sedan bolaget inkom med nytt bokslut för räkenskapsåret 2009. Det intyg som Rexab bifogat anbudet har således gett en felaktig bild av deras ekonomiska kapacitet eftersom intyget uppenbarligen baserat sig på bokslutet för 2008, vilket gett en felaktig indikation om Rexabs kreditrating. Detta visar att AF hade rätt i sin bedömning av anbudet. Bolaget har haft att räkna med att AF skulle kunna kontrollera den ekonomiska kapaciteten hos bolagen. Kontrollen av den ekonomiska kapaciteten var en följd av att bolaget offererade onormalt låga ”priser”. Bolaget har känt till Rexabs dåliga kapacitet och påståendet om att AF skulle ha gett bolaget tillfälle att komplettera anbudet saknar logik eftersom bolaget då fått möjlighet att göra en icke-tillåten komplettering. Att Rexab Allt i Transport AB har en svag ekonomisk ställning påverkar bolagets ekonomiska kapacitet vid en helhetsbedömning. Den ”resultaträkning” för perioden januari – juni 2010 som bolaget hänvisar till påverkar inte bedömningen av Rexabs ekonomiska kapacitet. ”Resultaträkningen” är ett utdrag ur ett bokföringsprogram och det framgår

inte om uppgifterna är granskade eller säkerställda. Vidare kan konstateras att det faktiska resultatet för perioden uppgår till endast ca 132 000 kr (istället för 857 000 kr). Tillsammans med de betalningsförelägganden och betalningsanmärkningar som Rexab varit föremål för under 2009 och 2010 innebär vad som sagts att Rexab befinner sig i en mycket osäker ekonomisk situation. Såväl bolaget som Rexab måste uppfylla skall-kravet på ekonomisk kapacitet för att gå vidare i en prövning. Bolaget kan inte i efterhand påstå att AF inte bort beakta Rexab. Detta skulle strida mot likabehandlingsprincipen. Att negativa anbudspriser och nollbud ska bedömas på samma sätt stämmer inte. Negativa anbudspris utgör en betalning medan ett nollbud är närmast en form av benefik rättshandling. Praxis avseende nollbud har därför inte relevans för frågan om negativa priser. Kravet på kommunikering i 12 kap. 3 § LOU är uppfyllt. Att bolaget inte fått yttra sig över skälen för diskvalificeringen saknar betydelse och bristen kan inte leda till åtgärd enligt 16 kap. 2 § LOU eftersom den inte är av allvarlig karaktär eller har medfört att bolaget lidit skada. Oavsett eventuellt yttrande hade bolagets anbud förkastats. Att bolaget måste täcka sina förluster via privata beställningar har utgjort ett led i bedömningen att bolaget inte har den ekonomiska kapaciteten att fullfölja sitt anbud. Den aktuella upphandlingen ska resultera i ett ramavtal inom ramen för den statliga inköpsordningen. Det är inte möjligt att på basis av AF:s tidigare avrop uppskatta hur andra myndigheter kan komma att avropa från ramavtalet och vilka typer av bohagsflyttar som kommer att efterfrågas. Det stämmer inte att bolagets anbud blir -750 000 kr pga. uppräkningsfaktorn eller prisutvärderingsmodellen. Det beror istället på att bolaget angett negativa anbudspriser i sitt anbud. Att bolaget erbjudit sig att betala för tjänsterna innebär att de inte uppfyllt skall-kravet i punkten 7.3 på att priser skall anges. Anbudsgivare kan inte fritt erbjuda betalning, erbjuda priser i annan valuta, lämna alternativa anbud eller i övrigt agera i strid med förfrågningsunderlaget. De har i stället att rätta sig efter de skall-krav, utvärderingsmodell och kommersiella villkor som den upphandlande myndigheten ställer. Den

uppräkningsfaktor om 100 som AF har tillämpat ska åskådliggöra en beräknad kontraktsvolym. Om man bortser från uppräkningsfaktorn skulle bolagets anbud likväl bli -7 500 kr, vilket också är ett orimligt lågt anbud. Bolagets påstådda prognoser om intäkter är ovidkommande. Även om de påstådda intäkterna skulle beaktas så kan det konstateras att intäkterna skulle bli ca 12 Mkr dyrare vid jämförelse med de andra anbudsgivarna med utgångspunkt i de volymer som bolaget uppskattat. Bolagets anbud är således inte det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet och bolaget har därför inte lidit någon skada.

Med orent anbud avses t.ex. avvikelser från förfrågningsunderlaget såsom reservationer eller att anbudsgivaren anger förutsättningar som inte framgår av förfrågningsunderlaget. Bolaget har erbjudit sig att betala 750 000 kr för att få utföra tjänsterna och har således frångått förfrågningsunderlaget och lämnat ett orent anbud. Vidare är anbudet olämpligt såvitt gäller lämnade "priser".

AF bestrider att utvärderingsmodellen skulle ha brister eller att AF har bestraffat bolaget. AF har agerat affärsmässigt, objektivt och utan ovidkommande hänsyn. Förfrågningsunderlaget och utvärderingsmodellen är transparent och ger ett korrekt utfall för såvitt anbudsgivare fyller i priser. Det är en självklarhet att det inte finns någon prisutvärderingsmodell som skulle kunna vara transparent eller förutsägbar om anbudsgivarna t.ex. justerar volymer eller erbjuder betalning istället för priser.

AF bestrider vidare att de skulle ha agerat i strid med likabehandlingsprincipen vid bedömningen av anbudspriser. Det är vedertaget inom branschen att basera merparten av priset på ett flyttuppdrag på faktorerna avstånd och volym. Trapptillägget är en tilläggstjänst som i sammanhanget genererar mycket marginella intäkter, precis som tilläggstjänsterna avseende flytt av ett piano eller en flygel. Bolaget har inte på något sätt styrkt påståendet att

NFB skulle göra övervinster genom trapptillägget. Påståendet saknar betydelse eftersom bolagets anbud rätteligen har förkastats och bolaget därmed inte har lidit någon skada till följd av NFB:s prissättning. Det har stått bolaget fritt att offerera ett högre pris avseende trapptillägget.

Bolaget har i yttrande anfört bl.a. följande. Det avgörande är att skalkravet i fråga rör *redovisning*, dvs. ingivande av intyg på att anbudsgivaren har riskklass UC 3 eller motsvarande, vilket bolaget ostridigt har gjort vid anbudstillfället avseende Rexab. Någon möjlighet att i efterhand utesluta underentreprenör/anbud med hänvisning till så vaga krav finns inte. Bolaget har gett in uppdaterade resultatsiffror från redovisningskonsult avseende Rexab vilka är så säkerställda som preliminära rapporter kan vara. AF har inte redogjort för varför bolaget inte anses ha kapacitet att, med övrig personal och fordon, klara av uppdraget utan Rexabs medverkan. Några specifika kapacitetskrav finns inte i förfrågningsunderlaget. Det åligger vidare AF att visa att eventuella kapacitetskrav är proportionella. AF kan inte rimligen mena att en anbudsgivare kan uteslutas enbart beroende på att en underleverantör inte accepteras. Detta skulle strida mot proportionalitetsprincipen. Det viktiga är att bolaget tillsammans med åberopade underentreprenörer har tillräcklig teknisk kapacitet, vilket nu är fallet. Även om Rexab inte uppfyller kraven på ekonomisk ställning saknas grund för att diskvalificera bolagets anbud eftersom det inte finns några minimikrav på teknisk kapacitet. Bolaget har gett in den kalkyl som låg till grund för bolagets anbudspriser. Anbudspriserna medför att bolaget får tillräckliga intäkter och intäkter från privata uppdrag behövs således inte för att täcka förluster. Sådana intäkter kan däremot tjäna som utjämning vid eventuella fluktuationer i beställningar av tjänster via upphandlingen.

Bolaget har därefter inkommit med resultaträkning och revisorsutlåtande avseende Rexab.

AF har därefter inkommit med ett yttrande och hemställt att målet ska avgöras skyndsamt.

UTREDNING I MÅLET

I anbudsinbjudan punkten 2 "Krav på leverantören" uppges bl.a. följande. I detta kapitel redogörs för kvalificeringskrav som avser anbudsgivarens juridiska och ekonomiska ställning samt tekniska och yrkesmässiga kapacitet. Av anbudet ska det framgå att leverantören uppfyller samtliga krav i detta kapitel för att anbudet ska kunna accepteras och prövas. Samtliga krav i denna del ska vara dokumenterade och kunna verifieras i anbudet. I de fall anbudsgivaren åberopar andra företags ekonomiska, tekniska eller yrkesmässiga kapacitet (11 kap. 12 § LOU) skall leverantören visa genom bifogat intyg från underleverantör att denne kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet fullgörs. Anbudsgivaren ska själv eller genom underleverantör uppfylla samtliga krav för att gå vidare i prövning. För att anbudsgivare ska kunna tillgodoräkna sig kapacitet från en underleverantör måste denne uppfylla motsvarande krav.

I anbudsinbjudan punkten 2.1.3 "Bevis på ekonomisk ställning" uppges bl.a. följande. Leverantör **skall** i anbudet redovisa och styrka sin ekonomiska kapacitet inför avtalsperioden. Företagets riskklassificering enligt affärs- och kreditupplysningsföretaget UC AB eller likvärdigt **skall** bifogas med anbudet. För godkänd kvalificering får detta inte understiga siffran tre (3) respektive motsvarande siffra då likvärdig aktör för riskklassificering åberopas. Bevis på ekonomisk kapacitet får inte vara äldre än en månad från sista anbudsdag. I sådant fall där gräns för riskklassificering underskrids ska anbudsgivaren anses kunna uppfylla krav om anbudet innehåller intyg från revisor, resultat- och balansrapporter eller annan handling som Arbetsförmedlingen anser godtagbar för att säkerställa utförande.

I anbudsinbjudan punkten 7.3 "Pris" uppges bl.a. följande. Anbudspriser skall anges netto och endast mervärdesskatt tillkommer. Pris anges i SEK.

Bolaget har i Prisbilaga – bohagstransporter (bilaga C) beträffande "Bohag" fyllt i följande uppgifter.

	<u>Inrikes</u>	<u>Övriga Norden</u> (SEK per m3)	<u>Övriga Europa</u>
</=14 m3	-5 840	-8 176	-8 760
15-30 m3	-2 500	-3 500	-3 750
31-50 m3	-1 400	-1 960	-2 100
51-99 m3	0	0	0
>/=101m3	0	0	0

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Lagen (2007:1091) om offentlig upphandling ändrades den 15 juli 2010. Enligt punkten 2 övergångsbestämmelserna (2010:571) gäller äldre bestämmelser för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet. Den nu aktuella upphandlingen påbörjades före den 15 juli 2010. Det är därför lagens lydelse före detta datum som är aktuell i detta mål. Med LOU avses således lagens tidigare lydelse.

Enligt 1 kap. 9 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU, ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 16 kap. 2 § LOU framgår bl.a. att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

I 9 kap. 8 § LOU är föreskrivet att en upphandlande myndighet får tillåta att en anbudssökande eller anbudsgivare rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudsansökan eller anbudet.

Myndigheten får begära att en anbudsansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Myndigheten får också begära att en leverantör förtydligar eller kompletterar handlingar som getts in och som avses i 10 och 11 kap.

Enligt 11 kap. 7 § LOU kan bevis på en leverantörs ekonomiska kapacitet utgöras av

1. uppgift om företagets samlade omsättning och, i förekommande fall, omsättningen för det verksamhetsområde som upphandlingen gäller för de tre senaste verksamhetsåren eller den kortare tid under vilken verksamheten bedrivits,
2. balansräkningar eller utdrag ur dem, eller
3. intyg från banker eller, i förekommande fall, bevis på relevant ansvarsförsäkring för verksamheten.

Enligt 11 kap. 8 § LOU skall den upphandlande myndigheten i annonsen om upphandling eller i inbjudan att lämna anbud ange vilken eller vilka av de i 7 § nämnda handlingarna och uppgifterna som skall visas upp samt

vilka andra handlingar som skall visas upp. En balansräkning eller utdrag ur den behöver endast visas upp om den skall offentliggöras enligt lagstiftningen i det land där leverantören är hemmahörande.

Enligt 12 kap 3 § LOU får en upphandlande myndighet förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Anbudet får dock förkastas först sedan myndigheten skriftligen begärt en förklaring till det låga anbudet och inte fått ett tillfredsställande svar.

En begäran om förklaring kan gälla

1. om anbudsgivaren kan utnyttja särskilt kostnadseffektiva metoder att fullgöra kontraktet,
2. om anbudsgivaren kan utnyttja tekniska lösningar eller ovanligt gynnsamma förhållanden för att fullgöra kontraktet,
3. egenarten hos de varor, tjänster eller byggentreprenader som föreslås av anbudsgivaren,
4. om anbudsgivaren iakttar de bestämmelser om arbetarskydd och arbetsförhållanden som gäller på den ort där kontraktet skall fullgöras, och
5. om anbudsgivaren fått möjlighet att erhålla statligt stöd.

Den upphandlande myndigheten skall ge anbudsgivaren tillfälle att yttra sig över myndighetens skäl för att förkasta anbudet med beaktande av de lämnade förklaringarna.

Förvaltningsrättens bedömning

De grundläggande principer som ska efterlevas vid all offentlig upphandling är principerna om icke-diskriminering, likabehandling, transparens (öppenhet och förutsebarhet), proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Av principen om likabehandling av leverantörer följer att samtliga anbud ska vara i överensstämmelse med bestämmelserna i förfrågningsunderlaget för att säkra möjligheten till en objektiv jämförelse av anbuden. Likabehandling och icke-diskriminering förutsätter att anbudsgivare behandlas lika i alla skeden av anbudsförfarandet. Prövningen i förvaltningsrätten utgör en kontroll av om det på grundval av vad sökanden har framfört i målet finns anledning att vidta sådana åtgärder som anges i 16 kap. 2 § LOU. För att ett ingripande ska bli aktuellt krävs också att sökanden kan

visa att han lidit skada eller kan komma att lida skada på grund av att den upphandlande enheten brutit mot LOU.

Regeringsrätten har i rättsfallet RÅ 2002 ref. 50 uttalat att de skiftande förhållanden som förekommer i det ekonomiska livet gör att även förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de principer som bär upp LOU och gemenskapsrätten inte träds för när. – Förvaltningsrätten anser inte att det är visat annat än att den prisutvärderingsmodell som använts av AF är godtagbar. Av utredningen i målet har inte framkommit annat än att anbudsgivarna har behandlats och bedömts på samma sätt och i överensstämmelse med den i förfrågningsunderlaget angivna utvärderingsmodellen. Något skäl för ingripande på grund av vad bolaget anfört i dessa delar finns således inte.

I målet har inte gjorts gällande annat än att bolaget till sitt anbud bifogat aktuell efterfrågad dokumentation angående ekonomisk ställning. På grund av att bolaget enligt AF lämnat ett orimligt lågt anbudspris har AF därefter, efter anbudstidens utgång, på eget initiativ inhämtat bl.a. upplysningar från UC. Det är ostridigt att det inte framgår av förfrågningsunderlaget att man avsett att göra detta eller att AF på annat sätt underrättat bolaget om att detta skulle ske. Det synes vidare ostridigt att bolaget inte har fått möjlighet att bemöta den riskklassificering som UC har gjort. AF har inte heller anfört att samma upplysningar inhämtats beträffande övriga anbudsgivare. Förvaltningsrätten konstaterar att det redan av lagtexten i 9 kap. 8 § LOU framgår att möjligheten att komplettera ingivna anbud gäller anbudsgivaren. Något lagstöd för den upphandlande myndigheten att vända sig till utomstående aktör, t.ex. andra myndigheter, för att inhämta kompletterande uppgifter finns varken i dessa lagrum eller annars enligt LOU. Den rättspraxis som finns kring komplettering från utomstående aktörer ger vid handen att sådana inte är tillåtliga (se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 26 maj 2008 i mål nr 492-08). Oavsett om AF ägt tillåta en motsvarande komplettering från bolaget har myndigheten således inte ägt lägga in-

hämtade uppgifter till grund för att förkasta bolagets anbud. Förfarandet strider mot LOU samt principerna om likabehandling och transparens och utgör således grund för ingripande enligt LOU.

Enligt bestämmelserna i 12 kap. 3 § LOU får en upphandlande myndighet förkasta ett anbud, som har ett onormalt lågt anbudspris. Av tredje stycket samma paragraf framgår att upphandlande enhet ska ge anbudsgivaren tillfälle att yttra sig över myndighetens skäl för att förkasta anbudet med beaktande av de lämnade förklaringarna. Bakgrunden till bestämmelsen är bl.a. att skydda anbudsgivare mot att en upphandlande myndighet mer eller mindre godtyckligt utesluter anbud som den inte anser seriösa. I målet synes ostridigt att bolaget har beretts tillfälle att lämna en förklaring till lämnat pris i upphandlingen men att bolaget därefter inte fått tillfälle att yttra sig över AF:s skäl för att förkasta anbudet med beaktande av de lämnade förklaringarna. AF:s agerande strider mot LOU och utgör grund för ingripande enligt LOU.

Bolagets anbud ska enligt AF förkastas även på den grunden att bolagets anbud inte har bedömts uppfylla skall-kravet i punkten 7.3 i förfrågningsunderlaget på att pris ska anges. Anbudet enligt vilket bolaget erbjuder sig att betala för att utföra tjänster kan enligt förvaltningsrättens mening inte anses innebära att efterfrågat pris har angetts. Bolaget uppfyller inte samtliga skall-krav. AF har gjort rätt som förkastat bolagets anbud. Då bolaget inte uppfyller samtliga skall-krav och därför inte har lidit skada på grund av de brister som förekommit i upphandlingen ska bolagets ansökan avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109/1a LOU)

Kurt Björk
Rådman

Föredragande har varit Ulrika Alvinger.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppgive sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU